

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Цветалина Петкова,
преподавател по семейно и наследствено право в Нов български университет,
определена със Заповед № 3-РК-283/02.07.2024 г. на Ректора на Нов български университет
за член на научното жури за оценяване на дисертационен труд
за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ на **Мария Георгиева Глушкова** –
докторант на самостоятелна подготовка в МФ, ДП „Граждански процес“, Департамент
„Право“, професионално направление 3.6. Право, област на висше образование 3. Социални,
стопански и правни науки, на тема: „**Изготвяне и предявяване на разпределение по реда на
ГПК**”.

Биографични данни за докторанта

Мария Георгиева Глушкова се дипломира по специалността „Право“ в ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ през 2001 г. Със заповед № 3-РК-27 от 06.10.2022 г. на Ректора на Нов български университет е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка в МФ, Департамент „Право“, с тема на дисертацията „**Изготвяне и предявяване на разпределение по реда на ГПК**”. Със заповед № 3-РК-167 от 28.03.2024 г. на Ректора на Нов български университет е отчислена с право на защита.

Актуалност на изследването. Обоснованост на целите и задачите. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Дисертационният труд „**Изготвяне и предявяване на разпределение по реда на ГПК**” е в обем 214 страници, включително списък на използваната литература (библиография), списък на използваните интернет източници, списък на използваните закони и подзаконови нормативни актове (правилници, наредби, тълкувателни решения, други използвани актове), списък на съкращенията. Съдържа 103 бележки под линия. Библиографската справка включва 24 източници. В съответствие с изискванията на чл. 27, ал. 2 ППЗРАСРБ, дисертационният труд съдържа: заглавна страница, съдържание, използвани съкращения, увод, четири глави, заключение и библиография. Структурата на всяка отделна глава се състои от точки. Представена е декларация за оригиналност.

Актуалността на изследването се аргументира с липсата на конкретни и ясни правила относно същността на процесите по изготвяне и предявяване на разпределение по реда на ГПК. Липсата на обстойно, задълбочено и цялостно изследване на този актуален проблем води до противоречива съдебна практика, създава пречки сред съдебните изпълнители и благоприятства различно тълкуване и прилагане на правните норми, уреждащи тази проблематика. Актуалността на научния труд намира своето основание и в празнотите на новия ГПК относно начина и метода на изготвяне на разпределение и тяхното "заместване" с тълкувателни решения. Практическите ползи от изследването се състоят в опита на докторантката да внесе яснота в сложния процес по разпределяне на постъпила сума между привилегированите и хирографарни кредитори. Изясняването на практическите въпроси има за свой резултат гарантиране на спокойствието и сигурността на гражданския и търговския оборот, а от там и нуждите на обществото като цяло.

Докторантката очертава **целта на изследването** - чрез изследване на константната съдебна практика и постановените от ВКС тълкувателни решения, спецификите на националното и Европейското законодателство, да бъде изработен и представен един обобщен, правилен и законосъобразен модел, еталон, образец, на съставяне и предявяване на разпределение по реда на ГПК. **Обосноваността на целите и задачите** в дисертационния труд се проследява чрез разкриването на правната същност на разпределението и последиците от неговото изготвяне и предявяване; произтича както от взаимната свързаност на поставените на разглеждане въпроси, така и от липсата на обстойно, задълбочено и цялостно изследване на разглеждания актуален проблем. Изложението на дисертационния труд показва съответствие на поставените задачи и методика на изследване с постигнатите в дисертационния труд приноси.

Методологията на изследването обхваща широк кръг от методи на изследване: анализ, синтез и обобщение на съществуващата теория и съдебна практика и сравняването ѝ с европейските аналози през изучаване на историческото познание и опит в тази сфера; емпирични изследвания (формулира както теоретически, така и практически задачи, които взаимно се преплитат и допълват). За разрешаване на някои от задачите са приложени похвати на индукция и дедукция, на логическо мислене и съждения на база научното познание. Избраната от докторантката методология съответства напълно с поставените цели и задачи – получена е една своеобразна амалгама от теоретични и практико-приложни дефиниции и препоръки *de lege ferenda*.

Обща характеристика на дисертационния труд

Глава първа е озаглавена „*Цел, задачи и метод на изследване*“. Докторантката очертава поставените цели и задачи пред научното изследване, използваните методи и очакваните резултати.

Втора глава е със заглавие „*Генезис и развитие на основни институти – хирограф, несеквестрируемост, привилегия, перемпция, поръчителство, такси, лихви, разпределение и техният съвременен аналог (кратък исторически преглед)*“. Разглежда се зараждането и развитието на основни понятия в правото – хирограф, несеквестрируемост, привилегии, перемпция, поръчителство, такси и лихви, разпределение – и техният съвременен аналог.

Трета глава е озаглавена „*Текущо състояние на проблема*“. В нея докторантката разглежда съществуващата противоречива съдебна практика във връзка с разпределението. Изследва тълкувателните решения по предмета на дисертационния труд. Разкрива разликите между разпределенията, изготвяни в хипотезата на изпълнението по ЗОЗ и универсалното принудително изпълнение от една страна, и изпълнението по ДОПК, от друга.

В Четвърта глава – „*Постъпила сума по сметка на съдебния изпълнител. Изготвяне, структура, съдържание на разпределението*“ се анализират спецификите на банковите сметки на държавните и частните съдебни изпълнители. Докторантката разглежда процеса на изготвяне, структурата и съдържанието на разпределението. В тази връзка се обсъждат въпросите, свързани с недопустимост на изпълнението, несеквестрируемост, перемпция и давност, противопоставимост на наложените и вписани запори и възбрани, подновяване на вписването на ипотеката и залога. Обръща се внимание и на мястото на привилегиите по чл. 136 от ЗЗД в разпределението, както и на наличието на регистрация на длъжника по ЗДДС, както и регистрацията на съдебните изпълнители по ЗДДС. Правят се предложения *de lege ferenda*.

В пета глава, озаглавена „Присъединени кредитори“ докторантката разглежда последиците от предходно вписани вещи тежести – възбрани, ипотeki, искиви молби, решения, както и предходно вписани запори върху движимости. Анализира се противоречива съдебна практика, свързана с присъединените в разпределението кредитори по чл. 458 от ГПК във връзка с чл. 191 от ДОПК; чл. 459 от ГПК, както и тези, присъединени по чл. 456 от ГПК. Специално внимание се отделя на точното изчисляване на всички притезания и тяхното погасяване, мястото в разпределението на хирографарните кредитори и формулата за изчисляване на дължимите им суми по съразмерност. Обсъждат се и Регламент (ЕО) № 1896/2006 г. и Регламент (ЕС) № 655/2014 г.

Шеста глава е със заглавие „Други разпределения“. Представя се проблематиката при останалите хипотези на изготвяне на разпределение по ГПК, а именно – при възлагане на имот вместо плащане; при възлагане на вземането за събиране или вместо плащане (процесуална субституция или принудителна цесия); при продан на неподеляем имот, предмет на съдебна делба. Посочват се задължителните реквизити на постановлението за разпределение и какви последователния действия по насрочване и оповестяване на разпределението следва да предприеме държавният или частен съдебен изпълнител. Обръщат се внимание на изплащането на сумите по влязлото в сила разпределение. Обсъжда се възможните трудности, които биха възникнали след влизане в сила на измененията в ГПК от 01.07.2024 г. при издаване на електронен изпълнителен лист.

В заключението са отразени основните изводи от реализираното изследване. Докторантката аргументира отговорите на поставените пред нея задачи и предлага своите научно-обосновани предложения за развитието на правната уредба на изготвянето и предявяването на разпределение по реда на ГПК.

Оценка на научните и научно-приложните приноси

Представеният за защита дисертационен труд заслужава много добра обща оценка. Докторантката борави добре с основните и специфичните правни понятия. Дисертацията е плод на научна работа, която разкрива способности за самостоятелни научни изследвания. Изведени са редица предложения *de lege ferenda*, някои от които също имат свое самостоятелно приносно значение.

Докторантката не се ограничава само да представи спорните тези в доктрината и съдебната практика по определени въпроси, но взема аргументирано становище в подкрепа на една или друга теза. Като примери могат да бъдат посочени с. 131 и сл., където се критикуват постановките на т. 6 и т. 11 от ТР № 2/2013 г. на ОСГТК на ВКС; с. 135, където се подлага на анализ т. 2 от ТР № 3/2015 г. на ОСГТК на ВКС, с. 91, с. 96, с. 104, с. 117, с. 124, с. 190 и др.

Приносен момент е привличането и подлагането на критичен анализ на голям обем съдебна практика, вкл. тълкувателни решения, свързани с темата на дисертацията.

Наред с изтъкнатите достойнства на дисертацията, някои от които със самостоятелно приносно значение, следва също да се отбележат следните нейни най-важни приносни моменти:

- Предложение *de lege ferenda* за недействителност на отказа от закрила по чл. 446а ГПК (по подобие на чл. 444 и 446 ГПК).
- Предложение *de lege ferenda* за изменение на чл. 435 от ГПК, с възможност за взыскателят да обжалва акта за разноските.

- Предложение за изменение de lege ferenda на ГПК – актът, с който се обжалват постановените разноси от ДСИ или ЧСИ, да подлежи подобно на разпределението на 2-инстанционен съдебен контрол. Уеднаквяване на производството по обжалване на акта за разноските по чл. 435 и чл. 462 от ГПК.
- Предложените de lege ferenda изменения на ЗОЗ, относно обжалването на разпределението по ЗОЗ;
- Предложение de lege ferenda за изменение на ППЗДДС и чл. 131 от ЗДДС, във вр. с чл. 45, ал. 7;
- Предложение de lege ferenda за изменение в чл. 136 от ЗЗД, като сред привилегиите намери място и вземането на фиска за ДДС, подобно на вземането на общината за данък недвижим имот, от стойността на имота.

Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката има 2 публикации, свързани с дисертационния труд на тема „Изготвяне и предявяване на разпределение по реда на ГПК”, както следва:

1. Глушкова, М. За някои предизвикателства при изготвяне на разпределението по реда на ГПК, ЗОЗ, ДОПК и ТЗ. Годишник на Департамент „Право“, 2022 г., електронно издание, кн. 1.
2. Глушкова, М. Усложнение в изпълнението на европейска заповед за плащане и европейска заповед за заповор на банкови сметки. Юридическо списание на НБУ, бр. 2/ 2023 г.

Чрез публикациите е осигурена възможност на научната общност да се запознае с основни тези от дисертационното изследване.

Мнения, препоръки и бележки

Към дисертационния труд могат да се отправят някои бележки и препоръки, които по никакъв начин не омаловажават неговата научна стойност.

Целите, задачите и методите на изследване не следва да бъдат обособявани в отделна глава, те са по-скоро с уводен характер. Историческата част относно зараждането и развитието на основни понятия в правото (втора глава) е по-удачно да се влее като отделен параграф в трета глава. По този начин ще се преодолее проблемът с несъразмерността на обема на главите. Така например, първа глава се състои от 6 страници, а четвърта – от 63.

Препоръчвам да се изследва чуждестранния опит при изготвяне и предявяване на разпределението. Например в германското право уредбата на процеса по разпределение (*Verteilungsverfahren*) е уредена подробно от германския Гражданския процесуален кодекс (ZPO, §§872-882). Изследването само би спечелило от подобна съпоставка, от която може да се извлекат

и предложения *de lege ferenda*. Действително, докторантката цитира чуждестранни законодателства, но само във връзка с размера на разноските по изпълнителното производство.

6. Заключение

Представеният научен труд отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, на Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България, поради което изразявам моето **положително становище** и предлагам на членовете на научното жури също **да гласуват положително** за придобиване на образователната и научна степен „доктор” от **Мария Георгиева Глушкова**.

Член на научното жури:

доц. д-р Цветалина Петкова
25.09.2024 г.